

2019-06-04

TJÄNSTESKRIVELSE  
Dnr KUN 2018/100

Kulturnämnden

## **System för medborgares lån ur kommunens konstsamling**

Politikerinitiativ den 19 juni 2018 av Mattias Qvarsell (S)

### **Förslag till beslut**

Kulturnämnden beslutar att avslå förslaget om utlåning av verk ur kommunens konstsamling till enskilda medborgare.

### **Sammanfattning**

I politikerinitiativet föreslås att kulturnämnden ska utreda hur ett system skulle kunna se ut, som möjliggör medborgares långtidslån ur kommunens konstsamling. Konstsamlingen består av cirka 2 267 verk som framför allt är utlånade till förskolor, skolor och omsorgsverksamhet. Omkring 500 verk förvaras i kommunens konstförråd i Kulturhuset Dieselvekstaden. För omkring två år sedan utreddes förutsättningarna att låna ut verk ur konstsamlingen via biblioteken. Biblioteken framförde bland annat behov av lösningar gällande ansvarsfrågan vid skada, bristande förvaringsutrymme, transporter och emballage, samt ekonomisk ersättning för det utökade uppdraget. Slutsatsen blev att ett uppdrag att låna ut konst via biblioteken skulle bli allt för resurskrävande, vilket stämmer överens med tidigare utvärderingar och erfarenheter gällande utlåning av konst till enskilda medborgare runt om i landet. Bedömningen är att det skulle bli lika resurskrävande för Kulturhuset Dieselvekstaden att låna ut konst till medborgarna.

Kommunens försäkringsskydd gällande konst gäller endast när den förvaras i kommunens lokaler. Skyddet omfattar inte konst som lånats ut till medborgare. Skulle kommunen låna ut konst till medborgare bör därför ett avtal upprättas med respektive låntagare, som innebär att medborgaren måste säkerställa ett eget försäkringsskydd för den konst som den lånar, vilket även innefattar transporten av verket. Det skulle innebära att låntagaren hålls ersättningskyldig vid eventuell skada eller förlust av lånat verk. Bedömningen är att nyttan med utlåning av konst till enskilda medborgare inte står i relation till de risker och den kostnadsökning som det skulle innebära för kommunen. I stället bör konsten som är i lager göras tillgänglig för många fler medborgare genom exempelvis utställningar och aktiviteter som kan leda till att fler verksamheter vill låna denna konst.



## Förslagen i politikerinitiativet

I politikerinitiativet föreslås att kulturnämnden ska utreda hur ett system skulle kunna se ut, som möjliggör medborgares långtidslån ur kommunens konstsamling.

## Enhetens utredning och bedömning

Förutsättningar för utlåning av konst i Nacka

Nacka kommuns konstsamling är till för kommunens medborgare och medarbetare. Ändamålet med konstsamlingen är att tillhandahålla svensk samtida originalkonst med särskild inriktning på verk med anknytning till Nacka. Verken ska vara av hög kvalitet och lånas ut till kommunalt finansierad verksamhet oavsett anordnare (kommunal, auktoriserad eller på annat sätt godkänd eller upphandlad). Prioriterad inriktning för utlåningen ska vara till verksamhet som vänder sig till barn, ungdomar och äldre.

Konstsamlingen består av cirka 2 267 verk som framför allt är utlånade till förskolor, skolor och omsorgsverksamhet. Omkring 500 verk förvaras i kommunens konstförråd i Dieselvekstaden. Merparten av verken som lagras i förrådet är måleri och det är ett urval av dessa som eventuellt skulle kunna bli aktuella för utlåning till medborgare.

För omkring två år sedan utreddes förutsättningarna att låna ut verk ur konstsamlingen via biblioteken. De synpunkter och frågeställningar som biblioteken framförde gällde bland annat ansvarsfrågan vid skada, bristande förvaringsutrymme, transporter och emballage, samt ekonomisk ersättning för det utökade uppdraget. Slutsatsen blev att ett uppdrag att låna ut konst via biblioteken skulle bli allt för resurskrävande. Kultur- och fritidsenheten gör samma bedömning i dag. Ytterligare en faktor att ta hänsyn till är att driften av kommunens bibliotek nyligen upphandlats, och att ett eventuellt uppdrag att låna ut konst inte omfattas av det upphandlade uppdraget. Ytterligare en möjlighet är att Kulturhuset Dieselvekstaden ges ett utökat uppdrag att låna ut konst. Bedömningen är dock att även den lösningen skulle bli allt för resurskrävande vad gäller personal, utvecklat lånesystem, emballage för transporter med mera.

Försäkrings- och ansvarsfrågan

En förutsättning för utlåning av konst till medborgare är att verken är värderade. Kulturnämnden har fått resurser 2019 för en värdering av hela konstsamlingen, vilken även inkluderar det kulturhistoriska värdet. Värderingen planeras vara genomförd under hösten. Resultatet kommer att ligga till grund för ställningstaganden bland annat vad gäller försäkringsvärdet.

Kommunens försäkringsskydd gällande konst gäller endast när den förvaras i kommunens lokaler. Skyddet omfattar inte konst som lånats ut till medborgare. Skulle kommunen låna ut konst till medborgare bör därför ett avtal upprättas med respektive låntagare, som innebär att medborgaren måste säkerställa ett eget försäkringsskydd för den konst som den lånar, vilket även innefattar transporten av verket. Det skulle innebära att låntagaren hålls ersättningsskyldig vid eventuell skada eller förlust av lånat verk.



Enligt kommunens försäkringsbolag, SRF<sup>1</sup>, finns det ingenting i dagsläget som reglerar hur konst ska förvaras, men enligt försäkringsbolaget ska en översyn av alla villkor göras under året med syfte att förtydliga eventuella oklarheter i villkoren, samt harmonisera omfattning och självrisknivåer så att det ser likadant ut för samtliga kommuner och bolag inom SRF. I detta arbete kommer även villkoren för förvaring av konst att ses över.

Kort historik gällande tidigare erfarenheter av konstutlåning till medborgare Redan på 50-talet lånades konst ut via biblioteken i ett antal kommuner. Denna försöksverksamhet lades dock ner efter ett par år med anledning av utrymmesbrist, transportsvårigheter och risker kopplade till konstens ekonomiska värde. År 1973 tog Konstfrämjandet initiativ till att pröva utlåning av konst till medborgare genom så kallade "Artotek" på minst 50 bibliotek runt om i landet. I denna satsning deltog även Nackas bibliotek. Det togs fram ett anpassat artotekspaket bestående av 40 verk, främst litografier och etsningar, packade i specialgjorda kartonger. Målet var att utlåningen av konsten skulle vara helt anpassad utifrån bibliotekens förutsättningar och ordinarie utlåningsrutiner.

Artoteken utvärderades genom en studie av kulturrådet 1982. Denna studie visade att utlåningen av konst till allmänheten inte lett till önskat resultat. En mycket liten andel av bibliotekens låntagare lånade konst. För att uppnå nämnvärd effekt för det allmänna konstintresset bland medborgarna, skulle artoteken behöva vara mycket mer omfattande gällande antalet verk, kommunikationsinsatser och pedagogiska aktiviteter för att stimulera konstintresset. Flera huvudmän framförde att utlåningen av konst var för resurskrävande gällande utrymme, personal med mera, i förhållande till antal medborgare som lånade konsten. I studien framgår även att utlåning av konst till medborgarna innebär ett risktagande genom verkens ekonomiska värde och osäkerhet kring försäkringsansvaret.

I Järfälla startades "Artotek" 1969 och verksamheten pågick fram till början av 90-talet. I slutskedet ingick även delar av kommunens konstsamling i utlåningen. Ett verk kunde lånas under max två månader i sträck per hushåll. Efter en utvärdering av verksamheten framkom att en mycket liten andel av invånarna nåddes av "Artoteket", och att det var de resursstarka som lånade konst.<sup>2</sup>

I Oxelösund och Tyresö kunde medborgare låna konst ur kommunens konstsamling via lånekortet på biblioteket en bit in på 2000-talet. Verksamheten upphörde då det var för resurskrävande, samt att det inte alltid var så lätt att få tillbaka konsten.

#### Slutsatser och förslag

Kultur- och fritidsenhetens slutsats är att nyttan med utlåning av konst till enskilda medborgare inte står i relation till de risker och den kostnadsökning som det skulle innebära för kommunen. Kravet på den enskildes försäkring är en försvårande faktor för

<sup>1</sup> Stockholmsregionens Försäkring AB

<sup>2</sup> Rapport från kulturrådet 1982:3



utlåningsprocessen, vilket sannolikt skulle bidra till ansvarstvister, orimligt stor administration samtidigt som det hämmar tillgängligheten till konsten. I stället bör konsten som är i lager göras tillgänglig för många fler medborgare genom exempelvis utställningar och aktiviteter som kan leda till att fler verksamheter vill låna denna konst. Detta är insatser som ligger i linje med Kulturhuset Dieselvekstadens nuvarande uppdrag. Mot bakgrund av ovan gör enheten bedömningen att verk i kommunens konstsamling inte bör lånas ut till enskilda medborgare.

### **Förslagets ekonomiska konsekvenser**

Förslaget innebär inte några ekonomiska konsekvenser.

### **Konsekvenser för barn**

Enligt kommunens riktlinjer gällande lån ur konstsamlingen, ska konsten primärt lånas ut till barn- och ungdomsverksamhet. Det innebär att merparten av all konst, framför allt i skolor och förskolor, berikar miljöer där barn och unga vistas i sin vardag. Förslaget har därmed inte några direkta konsekvenser för barn och ungdomar.

### **Handlingar i ärendet**

1. System för medborgares lån ur kommunens konstsamling(281345).docx  
Politikerinitiativ från Mattias Qvarsell den 19 juni 2018

Cortina Lange  
Enhetschef  
Kultur- och fritidsenheten

Anna Hörnsten  
Utvecklingsledare  
Kultur- och fritidsenheten